

บทที่ 5

สรุปปัญหาและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

ไผ่ตง เป็นพืชที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจอย่างหนึ่งของประเทศไทย เพราะนอกจากหน่อไม้ไผ่ตงจะเป็นที่นิยมบริโภคของประชาชนภายในประเทศทั้งในรูปของหน่อไม้สดและหน่อไม้แปรรูป เช่น หน่อไม้แห้งและหน่อไม้อัดบีบแล้วยังสามารถส่งเป็นสินค้าออกที่ทำรายได้ให้แก่ประเทศไทยปีละนับร้อยล้านบาท อาทิ ในปี พ.ศ. 2528 ประเทศไทยสามารถส่งหน่อไม้ไผ่ตงทั้งในรูปของหน่อไม้สดและหน่อไม้แปรรูปต่าง ๆ ไปขายต่างประเทศ คิดเป็นมูลค่ารวมถึง 175,661,000 บาท และความต้องการของตลาดต่างประเทศของสินค้านี้มีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นทุกปี

ไผ่ตงเป็นพืชที่ปลูกได้เกือบทั่วทุกจังหวัดในประเทศไทย แต่มีการปลูกเป็นการค้าที่สำคัญอยู่ในท้องที่จังหวัดปราจีนบุรี นครนายก สระบุรี และชลบุรีเท่านั้น โดยจังหวัดปราจีนบุรีเป็นจังหวัดที่ปลูกมากที่สุด โดยเฉพาะในท้องที่อำเภอเมืองและอำเภอประจันตคาม ซึ่งเป็นแหล่งปลูกไผ่ตงที่สำคัญที่สุดในประเทศไทย ไผ่ตงเป็นพืชที่สามารถปลูกได้ในดินทุกชนิดที่มีการระบายน้ำได้ดี มีความชื้นพอเหมาะ โดยเฉพาะดินร่วนปนทรายที่มีอินทรีย์วัตถุสูง และควรเป็นพื้นที่ราบหรือพื้นที่เชิงเขาที่มีการท่อน้ำได้ ดังนั้นถ้าหากปลูกไผ่ตงในสภาพท้องถื่นที่มีดินและน้ำเหมาะสมแล้วก็จะสามารถให้ผลผลิตได้มากกว่า 30 ปี จนกว่าต้นไผ่จะออกดอกและตายไปเองเมื่อหมดอายุ ต้นไผ่ตงจะเริ่มให้หน่อเมื่อมีอายุประมาณ 3 ปี ปริมาณหน่อจะแตกต่างกันไปแต่ละปีตามขนาดและอายุของต้น กล่าวคือ ปีแรก ๆ จะให้หน่อน้อยและหน่อมีขนาดเล็ก เมื่อไผ่ตงมีอายุมากขึ้นก็จะให้หน่อมากขึ้นทั้งขนาดและปริมาณ

จนกระทั่งไม่ตงมีอายุ 10 ปีแล้วก็จะให้หน่อในขนาดและปริมาณค่อนข้างคงที่พันธุ์ไม่ตงที่เกษตรกรนิยมปลูกคือ พันธุ์ไม่ตงดำ ซึ่งมีการปลูกประมาณร้อยละ 90 ของไม้ที่ปลูกในจังหวัดปราจีนบุรี ดังนั้นจึงได้เลือกศึกษาพันธุ์นี้

การศึกษาถึงการลงทุนทำสวนไม้ตงในจังหวัดปราจีนบุรี ก็เพื่อทราบถึงต้นทุนและรายได้เกี่ยวกับการปลูกไม้ตง ภาวะการตลาด ตลอดจนผลตอบแทนที่จะได้รับจากการลงทุนทำสวนไม้ตง โดยศึกษาจากตัวอย่างสวนไม้ตงอายุ 1-10 ปี ที่มีขนาดเนื้อที่เพาะปลูก 10 ไร่ ซึ่งเป็นสวนขนาดเล็กที่เกษตรกรในจังหวัดปราจีนบุรี ประมาณร้อยละ 70 เป็นเจ้าของ จำนวน 50 ตัวอย่าง จากจำนวนสวนไม้ตงทั้งหมดประมาณ 211 สวน หรือประมาณร้อยละ 24 ของเกษตรกรทั้งหมด

ต้นทุนในการทำสวนไม้ตง

การศึกษาต้นทุนในการทำสวนไม้ตงนี้แยกออกเป็น 2 ประเภท ตามงวดระยะบัญชีคือ ต้นทุนประเภทค่าใช้จ่ายลงทุนและต้นทุนประเภทค่าใช้จ่ายประจำ ซึ่งแต่ละประเภทมีส่วนประกอบดังนี้

1. ค่าใช้จ่ายลงทุน

ค่าใช้จ่ายลงทุน ประกอบด้วย จำนวนเงินที่จ่ายออกไปเพื่อซื้อเครื่องจักรอุปกรณ์การเกษตรที่จำเป็นต้องใช้ในการทำสวนไม้ตง ตลอดจนค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นก่อนปีที่ไม้ตงจะเริ่มให้หน่อ ซึ่งได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการเตรียมดิน ค่ากึ่งพันธุ์ ค่าแรงในการปลูก และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในปีที่ 1-2 อันเป็นช่วงระยะเวลาที่ไม้ตงยังไม่ให้ผล

2. ค่าใช้จ่ายประจำ

ค่าใช้จ่ายประจำ ประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในแต่ละงวดบัญชีหรือแต่ละปีการผลิต นับตั้งแต่ปีที่ 3 เป็นต้นไป ซึ่งเป็นช่วงระยะเวลาที่ไม้ตง

เริ่มให้ผลแล้ว ค่าใช้จ่ายประเภทนี้ ได้แก่ ค่าวัสดุที่ใช้ในการทำสวนไม้ดง เช่น ค่าปุ๋ยคอก ค่าปุ๋ยเคมี และ ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ตลอดจนค่าแรงในการตัดหน่อ ค่าภาษีที่ดิน ค่าเสื่อมราคาและค่าซ่อมแซมเครื่องจักรอุปกรณ์การเกษตร ค่าดอกเบี้ยเงินกู้ที่เกษตรกรกู้มาลงทุนซื้อที่ดินที่ใช้ในการเพาะปลูก ทั้งนี้โดยมีสมมติฐานว่า เกษตรกรไม่มีเงินทุนเพียงพอที่จะลงทุนซื้อที่ดิน แต่ต้องการมีที่ดินเป็นของตนเอง เพราะการลงทุนทำสวนไม้ดงเป็นโครงการที่ให้ผลผลิตในระยะยาว ดังนั้นจึงจำเป็นต้องกู้เงินมาลงทุน

จากค่าใช้จ่ายประจําระหว่างปีที่ 3-10 ดังกล่าวข้างต้น ได้แยกค่าใช้จ่ายประเภทนี้ออกเป็นต้นทุนคงที่และต้นทุนผันแปร เพื่อที่จะได้นำข้อมูลนี้มาใช้ประโยชน์ในการวางแผนและควบคุมการดำเนินงานต่อไปดังนี้

2.1 ต้นทุนคงที่ จะประกอบด้วย ค่าแรงงานประจำสำหรับคนดูแลรักษาสวน ค่าภาษีที่ดิน ค่าเสื่อมราคาเครื่องจักรอุปกรณ์การเกษตร ค่าซ่อมแซมเครื่องจักรอุปกรณ์การเกษตร และค่าดอกเบี้ยเงินกู้

2.2 ต้นทุนผันแปร จะประกอบด้วย ค่าวัสดุที่ใช้ในการทำสวนไม้ดง ได้แก่ ค่าปุ๋ยคอก ค่าปุ๋ยเคมี ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง และค่าแรงในการตัดหน่อ

ในการทำสวนไม้ดง เกษตรกรจะต้องคอยดูแลและบำรุงรักษาให้ต้นไม้ดงมีความสมบูรณ์และแข็งแรง เพื่อให้ให้หน่อในปริมาณมาก มีขนาดใหญ่ และมีรสชาติดี เพื่อที่จะก่อให้เกิดรายได้ที่คุ้มกับค่าใช้จ่ายที่ได้จ่ายออกไป การดูแลและบำรุงรักษาสวนไม้ดงนี้ เกษตรกรจำเป็นต้องทำอย่างสม่ำเสมอไม่ว่าจะเป็นการให้น้ำ หรือการใส่ปุ๋ย จึงทำให้ค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาซึ่งได้แก่ ค่าวัสดุที่ใช้ในการทำสวนไม้ดง โดยเฉพาะอย่างยิ่งค่าปุ๋ยคอกมีมูลค่าสูงจนเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลทำให้ต้นทุนในการทำสวนไม้ดงมีมูลค่าสูงขึ้น

การวิเคราะห์จุดเสมอตัว (Break-even Point Analysis)

จากการที่ได้มีการแยกประเภทค่าใช้จ่ายออกเป็นต้นทุนคงที่และต้นทุนผันแปรดังกล่าว ทำให้สามารถนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการวางแผนและการตัดสินใจในการผลิตได้ โดยการวิเคราะห์จุดเสมอตัวของการลงทุนทำสวนไม้ตั้ง ซึ่งจากการวิเคราะห์พบว่า ณ ราคาขายเฉลี่ย กก.ละ 3.75 บาทเกษตรกรจะต้องผลิตหน่อไม้ฝรั่งให้ได้อย่างน้อยที่สุด กอละ 89 21 17 13 13 11 11 และ 11 หน่อ ในปี 3 4 5 6 7 8 9 และปีที่ 10 ของการเพาะปลูกก็จะทำให้เกษตรกรไม่ต้องประสบการขาดทุน หรือถ้าหากพิจารณาถึงตลอดอายุของการทำสวนไม้ตั้งทั้ง 10 ปีจะพบว่า ณ ราคาขายเฉลี่ย กก.ละ 3.75 บาท เกษตรกรจะต้องผลิตหน่อไม้ฝรั่งให้ได้โดยเฉลี่ยอย่างน้อยที่สุดกอละ 15 หน่อ ก็จะทำให้เกษตรกรไม่ต้องประสบกับการขาดทุน

นอกจากนี้แล้วในกรณีที่เกษตรกรต้องการเพิ่มรายได้ หรือผลกำไรให้กับตนเองหรือต้องการลดจุดเสมอตัวให้ต่ำลง เกษตรกรจะมีทางเลือกอยู่ 3 ทาง คือ การลดต้นทุนที่ใช้ในการทำสวนไม้ตั้ง การเพิ่มปริมาณผลผลิตหน่อไม้ฝรั่งที่จะเก็บเกี่ยวได้ และการจำหน่ายหน่อไม้ฝรั่งในราคาที่สูงขึ้น เนื่องจากต้นทุนที่ใช้ในการทำสวนไม้ตั้งทางด้านปริมาณที่ใช้ เช่น ค่าวัสดุที่ใช้ในการทำสวนไม้ตั้ง ถ้าสามารถลดปริมาณที่เสียเปล่าลงได้ ก็อาจจะทำให้ต้นทุนในการทำสวนไม้ตั้งลดลงได้ แต่การกระทำดังกล่าวเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก นอกจากนี้ราคาของปัจจัยต่าง ๆ ที่ใช้ในการทำสวนไม้ตั้งก็มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จึงทำให้เกษตรกรไม่สามารถควบคุมต้นทุนที่ใช้ในการทำสวนไม้ตั้งได้ นอกจากนี้ในทางด้านราคาจำหน่ายของหน่อไม้ฝรั่ง ก็เป็นสิ่งที่เกษตรกรไม่สามารถควบคุมได้เช่นกัน ทั้งนี้เนื่องจากราคาจำหน่ายของหน่อไม้ฝรั่งจะเปลี่ยนแปลงตามปริมาณของหน่อไม้ฝรั่งที่อยู่ในท้องตลาด และความต้องการของตลาด ดังนั้นทางเลือกที่เกษตรกรจะสามารถเพิ่มรายได้ก็คือ การเพิ่มปริมาณผลผลิตหน่อไม้ฝรั่ง

โดยการบังคับไม้ตงให้ออกหน่อมากขึ้น เร็วขึ้น และมีระยะเวลาการออกหน่อนาน โดยทำการให้น้ำ ให้ปุ๋ยอย่างถูกต้อง ทำการไถพรวนแปลงไม้ตงในฤดูแล้ง และการสุมไฟกอไม้ตงในฤดูแล้ง เป็นต้น นอกจากนี้เกษตรกรยังสามารถเพิ่มปริมาณหน่อไม้ไม้ตงได้อีก 2 วิธีคือ การลดระยะปลูกหรือเพิ่มจำนวนกอต่อไร่ และการเพิ่มเนื้อที่เพาะปลูกดังได้กล่าวมาแล้ว ซึ่งในการเพิ่มเนื้อที่เพาะปลูกนี้เกษตรกรจำเป็นต้องคำนึงถึงรายได้ที่เพิ่มขึ้นว่า จะคุ้มกับต้นทุนที่จะต้องจ่ายเพิ่มขึ้นหรือไม่

ราคาและภาวะการตลาดของหน่อไม้ไม้ตง

การจำหน่ายหน่อไม้ไม้ตงจะใช้วิธีจำหน่ายเป็นกิโลกรัม ราคาจำหน่ายของหน่อไม้ไม้ตงจะเปลี่ยนแปลงขึ้นลงตามอุปสงค์และอุปทานของตลาด ในพื้นที่ได้ใช้ราคาขายที่เกษตรกรขายให้แก่พ่อค้าคนกลางที่เข้าไปรับซื้อหน่อไม้ไม้ตงถึงสวน ในปี 2528 เป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ กล่าวคือ ในช่วงต้นฤดูการผลิตประมาณเดือนพฤษภาคม-มิถุนายน และ ช่วงปลายฤดูการผลิตประมาณเดือนกันยายน-ตุลาคม เกษตรกรในจังหวัดปราจีนบุรีเกือบทั้งหมดจะจำหน่ายหน่อไม้ไม้ตงให้แก่พ่อค้าคนกลางจากปากคลองตลาด กรุงเทพมหานคร และพ่อค้าคนกลางในท้องถิ่นที่เข้าไปรับซื้อหน่อไม้ไม้ตงถึงสวน โดยผู้ซื้อจะเป็นฝ่ายรับผิดชอบค่าขนส่งเองในราคากิโลกรัมละ 5.00 บาท ส่วนในช่วงกลางฤดูการผลิตประมาณเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม เกษตรกรจะจำหน่ายหน่อไม้ไม้ตงประมาณร้อยละ 90 ของผลผลิตให้แก่โรงงานทำหน่อไม้อัดبيب ซึ่งเข้าไปรับซื้อหน่อไม้ไม้ตงถึงสวนเช่นกันในราคากิโลกรัมละ 3.00 บาท ส่วน อีกประมาณร้อยละ 10 ของผลผลิตจะยังคงจำหน่ายให้แก่พ่อค้าคนกลางจากปากคลองตลาด กรุงเทพมหานคร และพ่อค้าคนกลางในท้องถิ่นที่จะเข้าไปรับซื้อหน่อไม้ไม้ตงถึงสวนในราคาเดียวกัน ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้จึงได้ใช้ราคาขายโดยเฉลี่ยจากทั้ง 2 กรณีในราคากิโลกรัมละ 3.75 บาท

ต้นทุน รายได้ และผลตอบแทนจากการลงทุนทำสวนไผ่ตง

ในช่วงเวลาระหว่างปีที่ 3-10 ของการทำสวนไผ่ตง เกษตรกรมีต้นทุนทั้งหมดเป็นจำนวน 388,696.29 บาท/ฟาร์ม โดยแยกออกเป็นต้นทุนในปีที่ 3 จำนวน 40,870.87 บาท/ฟาร์ม และเพิ่มขึ้นเป็น 52,922.89 บาท/ฟาร์ม ในปีที่ 10 และจากการจำหน่ายหน่อไม้ไผ่ตงในช่วงต้นและปลายฤดูกาลผลิต ในราคา กิโลกรัมละ 5.00 บาท ในช่วงกลางฤดูกาลผลิต กิโลกรัมละ 3.00 บาท ทำให้เกษตรกรมีรายได้จากการจำหน่ายหน่อไม้ไผ่ตงตั้งแต่ปีที่ 3 ถึงปีที่ 10 เป็นจำนวนเงิน 894,750 บาท/ฟาร์ม โดยแยกออกเป็นรายได้ในปีที่ 3 จำนวน 25,500 บาท/ฟาร์ม แล้วเพิ่มขึ้นเป็น 169,500 บาท/ฟาร์ม ในปีที่ 10 จากข้อมูลนี้เกษตรกรจะประสบผลขาดทุนสุทธิเป็นจำนวนเงิน 15,370.87 บาท/ฟาร์ม ในปีที่ 3 ทั้งนี้เนื่องจากปีที่ 3 เป็นปีแรกที่ต้นไผ่ตงเริ่มให้หน่อ ปริมาณหน่อไม้ไผ่ตงที่เก็บเกี่ยวได้มีจำนวนไม่มากนัก และหน่อยังมีขนาดเล็ก แต่หลังจากปีที่ 3 ไปแล้ว ปริมาณหน่อไม้ไผ่ตงที่จะเก็บเกี่ยวได้จะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น และหน่อมีขนาดใหญ่ขึ้น จึงทำให้ในปีที่ 4 เกษตรกรจะมีกำไรสุทธิเป็นจำนวนเงิน 20,239.06 บาท/ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 30.90 ของรายได้ทั้งหมดในปีที่ 4 และในปีที่ 10 เกษตรกรจะได้รับกำไรสุทธิเพิ่มขึ้นเป็น 116,577.11 บาท/ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 68.78 ของรายได้ทั้งหมดในปีที่ 10 หรือถ้าหากพิจารณาตลอดอายุของการทำสวนไผ่ตงทั้ง 10 ปีจะพบว่า การดำเนินงานจะประสบผลกำไรสุทธิรวมเป็นจำนวน 506,053.69 บาท/ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 56.56 ของรายได้ทั้งหมด

จากการวิเคราะห์ผลตอบแทนจากการลงทุนปรากฏว่า โครงการลงทุนทำสวนไผ่ตงในเนื้อที่เพาะปลูก 10 ไร่จะให้อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนโดยเฉลี่ยสูงถึงร้อยละ 93.40 ต่อปี โดยจะใช้ระยะเวลาคืนทุนเพียง 5.27 ปีหรือประมาณ 5 ปี 3 เดือนเท่านั้น และเมื่อได้พิจารณาถึงผลตอบแทนจากการนำเอาอัตราผลตอบแทนขั้นต่ำที่ต้องการคือ 8 % และ 13 % ซึ่งอัตราดังกล่าวเป็นอัตรา

ดอกเบี้ยเงินฝากประจำที่ธนาคารพาณิชย์ และอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของธนาคารเพื่อ
 การเกษตรและสหกรณ์การเกษตรตามลำดับ มาใช้เป็นอัตราส่วนลดในการวิเคราะห์
 ผลตอบแทนจากการลงทุน โดยนำเอาค่าของเวลาเข้ามาพิจารณาพร้อมด้วยแล้ว
 ปรากฏว่า การลงทุนทำสวนไม้ดงในเนื้อที่เพาะปลูก 10 ไร่ จะมีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ
 เป็นจำนวนบวกเท่ากับ 248,262.40 บาท และ 158,413.73 บาทตามลำดับ
 และจะให้ผลตอบแทนที่แท้จริงในอัตราร้อยละ 37.49 ซึ่งเป็นอัตราผลตอบแทน
 ที่สูงกว่าอัตราผลตอบแทนขั้นต่ำที่ต้องการเป็นอย่างมาก

จากการวิเคราะห์ผลตอบแทนที่ได้รับจากการลงทุนทำสวนไม้ดงดังกล่าว
 จะเห็นได้ว่า การลงทุนทำสวนไม้ดงในเนื้อที่เพาะปลูก 10 ไร่ เป็นโครงการที่
 น่าสนใจ เนื่องจากเป็นโครงการที่ให้ผลตอบแทนที่ค่อนข้างสูง และผู้ลงทุนจะได้รับ
 เงินลงทุนกลับคืนมาภายในระยะเวลาเพียง 5 ปี 3 เดือน ซึ่งคิดเป็นระยะเวลา
 เพียงครึ่งหนึ่งของอายุของการทำสวนไม้ดงทั้งหมด 10 ปี และหลังจากที่ผู้ลงทุน
 ได้ทุนคืนแล้ว กระแสเงินสดรับในแต่ละปีก็ยังคงเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากปริมาณ
 หน่อไม้ไม้ดงที่เก็บเกี่ยวได้ในแต่ละปีมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น และยังให้ผลตอบแทน
 เมื่อคิดเป็นค่าของเงินในปีที่เริ่มลงทุนเป็นตัวเลขที่ค่อนข้างสูง ทั้งยังให้ผลตอบแทน
 ที่แท้จริงสูงถึงร้อยละ 37.49 ซึ่งสูงกว่าอัตราผลตอบแทนขั้นต่ำที่ต้องการคือ 8 %
 และ 13 %

ปัญหาและข้อเสนอแนะ

ปัญหาในการทำสวนไม้ดงในจังหวัดปราจีนบุรี สามารถแยกออกเป็น
 ด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาด้านต้นทุนที่ใช้ในการทำสวนไม้ดง

เนื่องจากเกษตรกรจะต้องมีการดูแลเอาใจใส่ในเรื่องการใส่ปุ๋ย

อย่างเหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยเคมี เพื่อบำรุงรักษาสวนไม้ดงให้มีสภาพสมบูรณ์เต็มที่พร้อมที่จะให้ผลผลิตในปริมาณมากและมีคุณภาพสูง แต่เนื่องจากปุ๋ยคอกและปุ๋ยเคมีมีราคาค่อนข้างแพง ทำให้เกษตรกรต้องใช้จ่ายเงินในด้านนี้เป็นจำนวนมาก

ข้อเสนอแนะ

1) หน่วยราชการควรที่จะแนะนำให้เกษตรกรเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร และให้สหกรณ์การเกษตรเป็นตัวแทนในการจัดซื้อปุ๋ยและนำมาจำหน่ายให้แก่เกษตรกรที่เป็นสมาชิกอีกทอดหนึ่งในราคาที่ถูกลงกว่าท้องตลาด เนื่องจาก การสั่งซื้อปุ๋ยในปริมาณมาก จะทำให้ซื้อได้ในราคาถูกลง

2) หน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานเกษตรอำเภอ และ กรมส่งเสริมการเกษตร ควรที่จะได้มีการร่วมมือในการส่งเสริม แนะนำ และ สาธิตวิธีการที่จะนำเอาใบไม้และหญ้าและวัสดุที่มีอยู่ในสวนมาใช้ในการทำปุ๋ยหมักให้แก่เกษตรกร เพื่อช่วยให้เกษตรกรสามารถประหยัดค่าปุ๋ยลงไปได้

2. ปัญหาด้านการขาดแคลนน้ำ

เนื่องจากไม้ดงจะสามารถออกหน่อได้เร็ว ในปริมาณที่มาก มีคุณภาพดีและมีช่วงระยะเวลาการออกหน่อชาน ก็ต่อเมื่อเกษตรกรได้คอยดูแลเอาใจใส่ให้ความชุ่มชื้นแก่ไม้ดง โดยให้น้ำอย่างสม่ำเสมอในช่วงเดือนกันยายน-พฤษภาคม ซึ่งไม่สามารถอาศัยน้ำฝนได้ แต่เนื่องจากในปัจจุบันการชลประทานในจังหวัดปราจีนบุรียังไม่ดีพอ และไม่ทั่วถึงทุกพื้นที่ ฉะนั้นการปลูกหน่อไม้ดงในจังหวัดปราจีนบุรีในบางพื้นที่ จึงต้องอาศัยธรรมชาติอย่างเดียว ทำให้ทั้งปริมาณผลผลิต และคุณภาพของไม้ดงที่ผลิตได้ยังไม่ดีพอ นอกจากนี้เกษตรกรไม่สามารถรักษาระดับจำนวนผลผลิตให้สม่ำเสมอได้ เพราะปริมาณผลผลิตที่จะได้รับ

ในแต่ละปียังคงขึ้นอยู่กับสภาพดินฟ้าอากาศ

ข้อเสนอแนะ

1) รัฐบาลโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ควรดำเนินการเร่งด่วนเกี่ยวกับการปรับปรุงระบบการชลประทานให้ดีขึ้น และกระจายไปทั่วทุกพื้นที่ เพื่อเป็นการช่วยเหลือให้เกษตรกรในทุกพื้นที่ได้รับผลผลิตในปริมาณที่สูงขึ้น ผลผลิตมีคุณภาพดีขึ้น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อรายได้ของเกษตรกร และทำให้ต้นทุนการผลิตหน้าไม้ไม่ต่งต่อกิโลกรัมต่ำลงด้วย นอกจากนี้ยังช่วยให้เกษตรกรสามารถรักษาปริมาณผลผลิต และวางแผนเกี่ยวกับการผลิตได้ดีขึ้น

2) ในกรณีที่ระบบการชลประทานยังไม่ทั่วถึงในทุกพื้นที่การผลิตในการทำสวนไม้ต่ง เกษตรกรควรเลือกทำเลที่มีแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น หนอง คลอง บึง เพื่อให้มีน้ำไว้ใช้อย่างเพียงพอในฤดูแล้ง นอกจากนี้ถ้าเกษตรกรมีทุนพอ ก็ควรที่จะสร้างที่เก็บน้ำหรือขุดบ่อน้ำ เพื่อให้มีน้ำใช้อย่างเพียงพอตลอดปี หรือปรับปรุงระบบการให้น้ำแบบประหยัด ซึ่งสามารถให้น้ำในฤดูแล้ง หรือในช่วงที่เกิดภาวะฝนทิ้งช่วงได้ เช่น การให้น้ำแบบน้ำหยด หรือ แบบน้ำพุ่ง

3. ปัญหาทางด้านการตลาด

ด้านราคา

ราคาขายหน้าไม้ไม่ต่งขาดเสถียรภาพ แต่จะเคลื่อนไหวและเปลี่ยนแปลงมากในแต่ละช่วงเวลาภายในปีเดียวกัน กล่าวคือ ในระยะต้นฤดูกาลผลิตและปลายฤดูกาลผลิต ระดับราคาผลผลิตส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ดี แต่ในช่วงที่มีหน้าไม้ไม่ต่งออกสู่ตลาดมากนัก เกษตรกรส่วนใหญ่จะถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง ซึ่งจะกดราคารับซื้อ เนื่องจากหน้าไม้ไม่ต่งที่พ่อค้าคนกลางซื้อไปนั้นขายได้ไม่หมดในทันที ทำให้หน้าไม้ไม่ต่งมีความหวานลดลงพร้อมกับการเสียน้ำหนัก

ตามระยะเวลาที่ต้องเก็บไว้ด้วย นอกเหนือจากนั้นการแปรรูปหน่อไม้ส่วนใหญ่
 ยังจำกัดอยู่เพียงการทำหน่อไม้อัดบีบเท่านั้น ทำให้วิถีทางทางการตลาดมีจำกัด
 เกษตรกรจึงขาดอำนาจต่อรองและจำยอมต้องขายผลผลิตส่วนใหญ่ในช่วงนี้ให้แก่
 โรงงานทำหน่อไม้อัดบีบในราคาต่ำลง

ข้อเสนอแนะ

- 1) ควรสนับสนุนให้มีการร่วมมือกันอย่างจริงจังในระหว่าง
 เกษตรกรผู้ปลูกหน่อไม้ไผ่ตง โดยจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกหน่อไม้ไผ่ตงขึ้นเพื่อ
 เป็นการตัดปัญหาเรื่องพ่อค้าคนกลางและเพื่อปรับปรุงและแก้ไขกลไกทางการ
 ตลาดต่าง ๆ ให้เหมาะสมและเป็นธรรมมากขึ้น โดยเกษตรกรจะเป็นผู้ดำเนินการ
 ในการจำหน่ายหน่อไม้ไผ่ตงเอง ทั้งการจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภคโดยตรง หรือ
 แม้แต่การจำหน่ายให้แก่โรงงานทำหน่อไม้อัดบีบก็ตาม
- 2) รัฐบาลควรช่วยเหลือเกษตรกร โดยให้มีการประกันราคา
 ซื้อขายขั้นต่ำของหน่อไม้ไผ่ตง เพื่อให้เกษตรกรมีความมั่นใจว่าจะขายผลผลิตได้
 ในราคาพอสมควร รวมทั้งควรสนับสนุนและหาทางให้เกษตรกรหันมาทำหน่อไม้
 แปรรูปกันให้มากขึ้น นอกเหนือจากการจำหน่ายในรูปหน่อไม้ไผ่ตงสด ทั้งนี้เพื่อ
 ให้เกิดการใช้วัตถุดิบอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อป้องกันการกดราคารับซื้อของ
 พ่อค้าคนกลางในกรณีจำหน่ายหน่อไม้สด ซึ่งในกรณีนี้รัฐบาลก็ควรจะให้ความรู้และ
 ช่วยเหลือเกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแปรรูปหน่อไม้
 ไผ่ตงสดให้มีประสิทธิภาพดีขึ้นกว่าที่ทำกันอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งจากการช่วยเหลือและ
 สนับสนุนจากรัฐบาลในเรื่องเหล่านี้ ก็จะทำให้เกษตรกรมีความมั่นคงในการ
 ประกอบอาชีพมากขึ้นและจูงใจให้มีผู้มาลงทุนปลูกไผ่ตงเพิ่มขึ้น เป็นการขยายการ
 ผลิตหน่อไม้ไผ่ตงได้ต่อไปในอนาคต
- 3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานเกษตรจังหวัดและ

กรมส่งเสริมการเกษตรควรให้ความช่วยเหลือและความรู้แก่เกษตรกรในเรื่องการ
บังคับให้ไม้ตงออกหน่อได้ในเวลาที่ตรงกับความต้องการของตลาด รวมทั้งควร
ให้การศึกษ หรือแนะนำความก้าวหน้าทางวิชาการสมัยใหม่ในด้านการเก็บรักษา
หน่อไม้ไม้ตงสดให้มีคุณภาพดี และมีการสูญเสียน้ำหนักน้อย แม้จะต้องเก็บไว้เป็น
เวลานานก่อนการจำหน่าย

ด้านการส่งออก

ในการส่งหน่อไม้ไม้ตงสดและหน่อไม้แปรรูปต่าง ๆ ไปจำหน่าย
ยังต่างประเทศนั้น พ่อค้าคนกลางมักจะมีการพัฒนาเทคโนโลยีเกี่ยวกับรูปลักษณะ
การบรรจุหีบห่อให้ได้มาตรฐาน และสอดคล้องกับรสนิยมและความต้องการ ตลอดจน
จนข้อจำกัดทางการค้าในเรื่องต่าง ๆ ภายในประเทศได้น้อย ทำให้ไม่สามารถสู้
กับคู่แข่ง ซึ่งเป็นผู้ผลิตหน่อไม้แปรรูปรายใหญ่ของโลกได้ นอกจากนี้ผู้ผลิต
ส่วนใหญ่ยังไม่มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาและข้อจำกัดต่าง ๆ ใน
ต่างประเทศดีพอทำให้ไม่มีความมั่นใจในการลงทุนและการขยายตลาดต่างประเทศ

ข้อเสนอแนะ

- 1) หน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงวิทยาศาสตร์
เทคโนโลยีและการพลังงาน ควรที่จะได้มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้พ่อค้า
คนกลางได้ทราบถึงเทคโนโลยีและการพลังงาน เพื่อนำมาพัฒนาเกี่ยวกับการ
บรรจุหีบห่อ เพื่อให้การส่งออกของหน่อไม้ไม้ตงได้มาตรฐานดียิ่งขึ้นจนสามารถ
แข่งขันกับประเทศผู้ส่งออกรายอื่นได้
- 2) รัฐบาลควรส่งเสริมให้มีการจัดตั้งสมาคมการค้าหน่อไม้ไม้ตง
ขึ้น เพื่อร่วมกันส่งเสริมการค้ากับต่างประเทศ โดยมีผู้ผลิต พ่อค้าคนกลางและ
พ่อค้าส่งออกเป็นสมาชิกและมีนักวิชาการจากหน่วยราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
เป็นที่ปรึกษาและประสานงาน เพื่อให้การส่งออกมีประสิทธิภาพและมีอำนาจต่อรอง

ด้านราคามากยิ่งขึ้น สามารถควบคุมคุณภาพของหน่อไม้ไผ่สดและหน่อไม้ไผ่ดอง
แปรรูปต่าง ๆ ให้ได้มาตรฐานตามที่กำหนดไว้ ตลอดจนการควบคุมปริมาณ
ผลผลิตในแต่ละปีทั้งในส่วนที่ใช้บริโภคภายในประเทศและปริมาณส่งออกที่แน่นอน
และเป็นไปตามข้อจำกัดของตลาดต่างประเทศ

3) จากการศึกษาปรากฏว่า หน่อไม้อัดบีบมีแนวโน้มการส่งออก
สูงขึ้นตามลำดับ รัฐจึงควรส่งเสริมทั้งทางด้านเทคนิคการผลิตและการขยายตลาด
ต่างประเทศออกไปให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยพัฒนาการส่งออกไปยังประเทศคู่ค้าเดิม
และหาตลาดใหม่เพิ่มขึ้น อาทิ กลุ่มประเทศในตะวันออกกลาง ซึ่งเป็นประเทศที่
มีอำนาจซื้อสูง และมีแนวโน้มจะนำเข้าหน่อไม้ไผ่ดองมากยิ่งขึ้นในอนาคต

4. ปัญหาด้านเงินทุน

ความลำบากในการหาแหล่งเงินทุน

เนื่องจากโครงการลงทุนทางด้านการเกษตร เป็นโครงการที่มีความ
ความเสี่ยง เพราะ เป็นอาชีพที่จำเป็นต้องอาศัยสภาพดินฟ้าอากาศและฤดูกาล
ทำให้ผลผลิตที่ได้มีปริมาณไม่แน่นอน ทำให้นายทุนหรือสถาบันการเงินไม่นิยมให้
กู้เงินมาลงทุนเพื่อการนี้

เกษตรกรขาดแคลนเงินทุนหมุนเวียน

เนื่องจากการลงทุนทำสวนไผ่ดองในช่วงระยะเวลา 1-2 ปีแรก
จะเป็นช่วงระยะเวลาที่ไผ่ดองยังไม่ให้ผล เกษตรกรจึงยังไม่มีรายได้เกิดขึ้น
แต่เกษตรกรก็มีความจำเป็นต้องจ่ายเงินออกไป เพื่อใช้จ่ายเกี่ยวกับการดูแล
รักษาดินไผ่ดองให้แข็งแรงและสมบูรณ์ เพื่อให้ต้นไผ่ดองพร้อมที่จะให้ผลได้ในปีที่ 3
และปีต่อ ๆ ไป ดังนั้นในช่วงระยะเวลานี้เองจึงทำให้เกษตรกรต้องประสบกับ
ปัญหาการขาดแคลนเงินทุนหมุนเวียน

ข้อเสนอแนะ

1) ควรแนะนำให้เกษตรกรเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร เพื่อใช้เป็นแหล่งเงินกู้ยืมอีกแหล่งหนึ่ง กล่าวคือ เกษตรกรสามารถกู้ยืมเงินได้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำระยะเวลาการชำระคืนเงินต้นนาน โดยให้เพื่อนเกษตรกรที่เป็นสมาชิกเป็นผู้ค้ำประกันหนี้ นอกจากนี้ยังจะทำให้เกษตรกรสามารถซื้อปุ๋ยคอกและปุ๋ยเคมีได้ในราคาถูก

2) ในกรณีที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร เกษตรกรก็อาจจะกู้ยืมเงินได้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรได้โดยเสียดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 13 ต่อปี ซึ่งจากการวิเคราะห์ผลตอบแทนที่ได้จากการลงทุนทำสวนไม้ดงพบว่า การลงทุนทำสวนไม้ดงจะให้ผลตอบแทนที่แท้จริงสูงถึงร้อยละ 37.49 ซึ่งจะสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

3) ในช่วงระยะเวลา 1-2 ปีแรกของการลงทุนทำสวนไม้ดง ซึ่งเป็นช่วงที่ต้นไม้ดงยังไม่ให้ผล และในสวนไม้ดงจะยังมีพื้นที่ว่างอยู่มาก เกษตรกรควรที่จะได้มีการปลูกพืชแซมในสวนไม้ดง ซึ่งพืชที่ควรปลูกได้แก่พืชล้มลุก เช่น ผักต่าง ๆ พริก แพง แตงโม มันเทศ พริก มะเขือ เพื่อเป็นการหารายได้มาใช้จ่ายภายในครอบครัว และเป็นการทดแทนค่าใช้จ่ายที่ต้องจ่ายไปในการดูแลรักษาต้นไม้ดงในขณะที่ต้นไม้ดงยังไม่ให้ผล โดยจะปลูกพืชล้มลุกดังกล่าวไปก่อนจนกว่าต้นไม้ดงจะเริ่มให้ผล

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ถ้าหากได้มีการร่วมมือกันทุก ๆ ฝ่าย เพื่อขจัดปัญหาที่เกิดขึ้นให้ลดลงหรือหมดไปแล้ว คาดว่าการทำสวนไม้ดงก็จะเป็นอาชีพหนึ่งที่เหมาะสมให้การศึกษาและจะช่วยทำให้เศรษฐกิจของเกษตรกรดีขึ้น กล่าวคือ จะทำให้ต้นทุนการผลิตลดลงและรายได้เพิ่มขึ้น ทั้งยังเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่ประเทศอีกด้วย ซึ่งจะเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม